

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE LİMAN İŞLETMECİLİĞİ FAALİYETLERİ

MART 2011

ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

İçerik

- Dünyada Gemi Taşımacılığı ve Ticari Liman Sektörü
- Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü
- Türkiye’deki Liman Özelleştirmeleri

DÜNYADA GEMİ TAŞIMACILIĞI VE TİCARİ LİMAN SEKTÖRÜ

Giriş

- Dünya ticaretinin % 90'ı, ülkemiz ticaretinin de % 88'i denizyolu ile yapılmaktadır. Bu, denizyolu taşımacılığının karayolu taşımacılığına göre 6,5 kez, demiryolu taşımacılığına göre 3,5 kez daha ekonomik olmasının yanında, çok büyük miktardaki yüklerin bir seferde ve güvenli olarak taşınmasının bir sonucudur.
- Denizcilik sektörü ülkelerin dünyaya açılımını ve entegrasyonunu sağlayan en önemli sektörlerden biridir. Bu açılım ve entegrasyon ne derecede güçlü olursa ülkelerin ekonomik gücü de o derece yüksektir.

Dünya Filo Gelişimi

- 2003 yılından 2008'in yazına kadar dünya ekonomisinde görülen istikrarlı ve güçlü büyüme trendi, Dünya ticaret filosundan yıllık ortalama yüzde 8'lik bir tonaj talebi oluşmasını sağlıyordu. Hızlı filo büyümesine rağmen, kapasite kullanım oranı kalıcı bir şekilde % 90'ın üzerinde seyrediyor ve bu durum tam kapasite kullanımı olarak değerlendiriliyordu. Ekonomik faaliyette yaşanan keskin düşüşe paralel olarak tonaj talebi de Dünya ticaretinde yaşanan % 11.9'luk düşüş paralelinde % 3 oranında düşmüştür.

Dünya Ticaret Filosu Kapasite Kullanımı

- Dünya ticaret filosu kapasite kullanım oranı 2008 yılındaki % 90 seviyesinden 2009'da % 81 seviyesine gerilemiştir. Ancak durum tüm talepler doğrultusunda bağlı olarak, segmentler için farklı gerçekleşmiş, kuru yük gemileri ve tankerler gibi hammadde segmentleri, konteyner ve araba taşıyıcıları gibi mamul mal taşıyan segmentlere göre çok daha olumlu bir şekilde konumlanmıştır.
- Geniş anlamda imalat Çin'e taşınırken tüketimin büyük bir kısmı Batı'da gerçekleşmiş, bu durum üretimin Dünya'nın bir bölgesinde tüketimin ise diğer bölgesinde gerçekleştiği bir sistemi ortaya çıkarmıştır.

Dünya Deniz Taşımacılığı Hattı

➤ Doğu- Batı Trafiği

Transatlantik: Avrupa – Kuzey Amerika Hattı

Avrupa – Asya Hattı

Kuzey Amerika – Asya Hattı

➤ Kuzey- Güney Trafiği

Avrupa – Güney Amerika Batı kıyısı

Kuzey Amerika – Avustralya / Yeni Zelanda Hattı

ABD – Doğu kıyısı / ABD-Körfez – Güney Amerika doğu kıyısı Hatları

Asya – Güney Amerika Batı kıyısı Hattı

Asya – Avustralya / Yeni Zelanda Hattı

Avrupa – Afrika'nın güney bölgesi Hattı

Avrupa – Hint okyanusu / Doğu Afrika Hattı

Dünyadaki Liman Yönetim Şekilleri

- Bir limanın yönetim ya da işletim modeli için geçerli bir reçete yoktur. Bu konuda her ülkenin yönetim anlayışı, izlediği ekonomik model belirleyici olmaktadır.
- Limanlar genel olarak 4 kategoride sınıflandırılabilir:
 - Özel Sektör Limanları
 - Kamu Hizmeti Modeli
 - Araç (Tool) Modeli
 - Kiralık (Landlord) Modeli

Dünyadaki Liman Yönetim Şekilleri

Özel Sektör Limanları: Tüm varlıklar ve yük elleçleme faaliyetlerinin sahipliği, yürütülmesi ve yönetilmesi özel sektöre aittir.

Tam Özel Limana örnek olarak; İngiltere ve Yeni Zelanda limanları gösterilebilir.

Kamu Hizmeti Modeli: Tüm varlıklar ve yük elleçleme faaliyetlerinin sahipliği, yürütülmesi ve yönetilmesi kamuya aittir.

Örnek olarak; ekonomide devletin ağırlıklı olduğu eski Sovyet Cumhuriyetleri, Çin, Tayland gibi ülke limanları, Hindistan, Kenya, Gana, Sri Lanka'daki limanlar gösterilebilir.

Dünyadaki Liman Yönetim Şekilleri

Araç (Tool) Modeli: Liman altyapısı ve yük elleçleme ekipmanları dahil olmak üzere liman üst yapısının sahipliği, işletilmesi ve yönetilmesi liman otoritesine aittir. Ancak yük elleçleme faaliyetleri özel yük elleçleme şirketleri tarafından yapılmaktadır.

Kiralık (Landlord) Modeli: Liman otoritesi düzenleyici ve arazi sahibi özelliği taşımakta, tüm liman operasyonları özel şirketler tarafından yapılmaktadır. Günümüzde kiralık liman modeli, orta ve büyük ölçekte limanlarda kiralık liman modeli kullanılmaktadır.

Kiralık limanlara örnek olarak; AB Ülkelerindeki limanların çoğu, Kuzey Amerika'daki limanların büyük bir bölümü, Estonya, Letonya, Litvanya, Rusya, Polonya'daki limanlar, Endonezya, Tayvan, Tayland ve Filipinler' deki limanlar Arjantin, Brezilya, Şili ve Meksika'daki limanlar verilebilir.

AB Üyesi Ülkelerde Kamu Otoritesinin Derecesi

Üye Ülke	Yönetim Biçimi	Liman Yönetimi		
		Doğrudan Devlet	Kamu	Özel
Belçika	Belediye/Bölgesel		X	
Kıbrıs	Ulusal		X	
Danimarka	Belediye/Ulusal	X	X	X
Estonya	Ulusal		X	
Finlandiya	Belediye	X	X	X
Fransa	Ulusal/Bölgesel	X	X	
Almanya	Bölgesel/Belediye	X	X	X
Yunanistan	Ulusal/Belediye		X	
İrlanda	Ulusal		X	X
İtalya	Ulusal	X	X	
Letonya	Ulusal/Belediye		X	
Litvanya	Ulusal		X	
Malta	Ulusal		X	
Hollanda	Belediye/Bölgesel/Ulusal		X	X
Polonya	Ulusal/Belediye		X	
Portekiz	Ulusal		X	
Slovenya	Ulusal		X	
İspanya	Ulusal/Bölgesel		X	
İsveç	Belediye	X	X	
İngiltere	Ulusal/Belediye/Bölgesel	X	X	X

AB Üyesi Ülkelerde Özel Sektör Katılımının Derecesi

Ulke	Liman	Malik	Düzenleyici	Yararlanıcı	
				Üst kuruluş	Hizmet
Belçika	Antwerp	Kamu	Kamu	Özel	Özel
Kıbrıs	Limassol	Kamu	Kamu	Kamu/Özel	Özel
Danimarka	Aarhus	Kamu	Kamu	Özel	Özel
Estonya	Tallinn	Kamu	Kamu	Özel	Özel
Finlandiya	Helsinki	Kamu	Kamu	Kamu	Özel
Fransa	Le Havre	Kamu	Kamu	Kamu/Özel	Özel
Almanya	Hamburg	Kamu	Kamu	Özel	Özel
Yunanistan	Piraeus	Kamu	Kamu	Kamu	Kamu
İrlanda	Dublin	Kamu	Kamu	Kamu	Özel
İtalya	Gioia Tauro	Kamu	Kamu	Özel	Özel
Letonya	Riga	Kamu	Kamu	Özel	Özel
Litvanya	Klaipeda	Kamu	Kamu	Özel	Özel
Malta	Marsaxlokk	Kamu	Kamu	Özel	Özel
Hollanda	Rotterdam	Kamu	Kamu	Özel	Özel
Polonya	Gdynia	Kamu	Kamu	Kamu/Özel	Kamu/Özel
Portekiz	Lisbon	Kamu	Kamu	Kamu/Özel	Özel
Slovenya	Koper	Kamu	Kamu	Kamu	Kamu
İspanya	Algeciras	Kamu	Kamu	Özel	Özel
İsveç	Göteborg	Kamu	Kamu	Kamu	Kamu
İngiltere	Felixstowe	Özel	Kamu/Özel	Özel	Özel

Uluslararası Kruvaziyer Sektörü

- Modern kruvaziyer gemileri artık sadece ulaşım amaçlı kullanılmayıp, kendi başlarına farklı bir seyahat tecrübesi olarak görülmektedir.
- Kruvaziyer sektörü dünyadaki seyahat endüstrisinin en hızlı büyüyen segmentidir. Deniz Ticaret Odası'nın 2009 yılı Sektör Raporu'na göre, kruvaziyer sektörünün Bileşik Yıllık Büyüme Oranı (BYBO) 2003 yılından beri %16,9 civarında seyretmektedir.
- CLIA tarafından yayınlanan 2010 Kruvaziyer Piyasası Genel Bakış Raporu'na göre, 1980 yılından beri 176 milyon yolcu iki günden fazla süren deniz yolculuklarına çıkmış ve kruvaziyer yolcu kitlesinin %40'ından fazlası son beş yıl içinde oluşturulmuştur. 1990 yılından beri sektördeki yıllık ortalama yolcu artış oranı %7,4 olmuştur.

TÜRKİYE'DE LİMAN İŞLETMECİLİĞİ SEKTÖRÜ

Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü

- 8333 kilometre kıyı şeridine sahip ülkemizde 174 adet liman ve iskele bulunmakta olup, bunlardan 6 tanesi Türkiye Denizcilik İşletmeleri tarafından, 4 tanesi de Türkiye Devlet Demir Yolları tarafından işletilmektedir.
- Türkiye’de devlete bağlı kuruluşlara veya özel sanayi şirketlerine ait sanayi iskeleleri; Ege Bölgesi’nde Aliğa çevresinde, Akdeniz Bölgesi’nde İskenderun çevresinde ve Marmara Bölgesi’nde Ambarlı çevresi ve İzmit Körfezi’nde yer almaktadır.

Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü

- Limanlar, bağlı buldukları Bölge Müdürlüklerine göre aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

ANTALYA	7 LİMAN
ÇANAKKALE	24 LİMAN
İSTANBUL	78 LİMAN
İZMİR	22 LİMAN
MERSİN	18 LİMAN
SAMSUN	16 LİMAN
TRABZON	9 LİMAN

- Ayrıca limanlar, işletilen kurumlar açısından da 3 kısma ayrılmaktadır:

KAMU LİMANLARI	22 LİMAN
BELEDİYE LİMANLARI	27 LİMAN
ÖZEL LİMANLAR	125 LİMAN

Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü

- TÜİK tarafından yayımlanan verilere göre, 2009 yılında Türkiye’nin uluslararası ticaret hacminin yaklaşık %85’ini deniz taşımacılığı oluşturmuştur.
- Türk limanlarındaki kargo trafiği artışı son yıllarda büyük bir yükseliş göstererek 2000 yılında yaklaşık 186 milyon tondan 2007 yılında 285 milyon tona ve 2008’de 315 milyon tona ulaşmıştır. Genel büyüme 2000 yılından beri %85’e yaklaşarak BYBO %7’nin üzerinde gerçekleşmiştir. Önümüzdeki 5 ila 10 yıllık dönem boyunca, kargo trafiğinin en hızlı büyüyen segmentinin konteyner kargo segmenti olması beklenmektedir.

Türkiye'de Liman İşletmeciliği Sektörü

- Drewry Piyasalara Genel Bakış Raporu'na göre, konteyner kargonun liman trafiğindeki payı %40 olarak gerçekleşmiş olup önümüzdeki 5 ila 10 yıllık dönemde düşüğe geçmeden önce hızlı bir şekilde %67'ye ulaşması beklenmektedir.
- Türkiye Liman İşletmecileri Derneği verilerine göre, Türk limanlarındaki toplam konteyner trafiği hacmi BYBO (Bileşik Yıllık Büyüme Oranı) %10,4 artış göstererek 2003 yılında yaklaşık 2,5 milyon TEU'dan 2009 yılında 4,5 milyon TEU'yu aşan bir rakama ulaşmıştır.
- Drewry Raporu, Türkiye'nin GSYİH'si önümüzdeki 17 yıl içinde BYBO %4,2 oranında büyümesi koşuluyla, konteyner trafiğinin 2025 yılında 15 milyon TEU'yu aşacağını öngörmektedir.

Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü

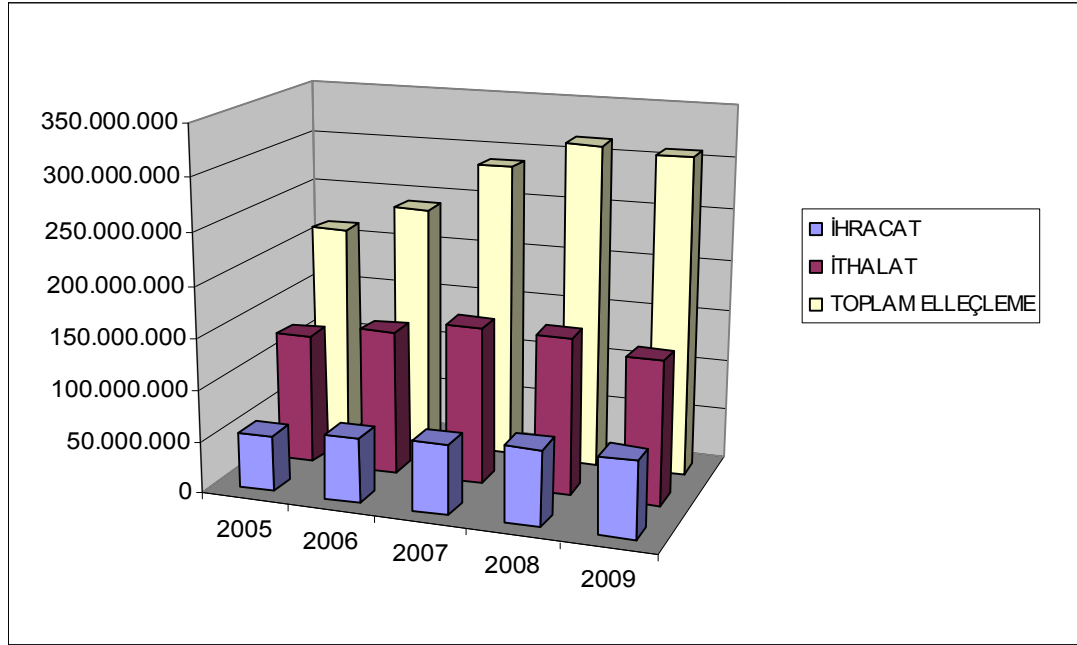
Limarlarda Yapılan Yükleme ve Boşaltma Faaliyetleri (Ton):

TAŞIMA CİNSİ		2005	2006	2007	2008	2009
İHRACAT	T.C. GEMİSİ	11.138.934	9.691.009	9.761.897	10.654.742	9.578.520
	YAB. GEMİ	43.370.786	53.224.889	57.835.842	62.590.230	64.191.743
	TOPLAM	54.509.720	62.915.898	67.597.739	73.244.972	73.770.263
İTHALAT	T.C. GEMİSİ	31.929.337	32.398.022	27.003.125	21.136.641	20.387.046
	YAB. GEMİ	95.145.837	107.457.906	125.310.476	130.394.670	119.475.045
	TOPLAM	127.075.174	139.855.928	152.313.601	151.531.311	139.862.090
KABOTAJ	YÜKLEME	14.238.305	13.595.664	16.364.074	18.922.148	18.305.867
	BOŞALTMA	13.930.533	14.682.817	18.741.552	20.134.058	19.485.900
	TOPLAM	28.168.838	28.278.481	35.105.626	39.056.206	37.791.767
TRANSİT	YÜKLEME	3.722.816	9.112.901	30.593.600	50.744.950	58.012.586
	BOŞALTMA	-	-	2.473.350	-	-
	TOPLAM	3.722.816	9.112.901	33.066.950	50.744.950	58.012.586
TOPLAM	YÜKLEME	72.470.841	85.624.463	114.555.413	142.912.070	150.088.716
	BOŞALTMA	141.005.707	154.538.745	173.528.503	171.665.369	159.347.990
	TOPLAM	213.476.548	240.163.208	288.083.916	314.577.439	309.436.706

Kaynak: 2009 Deniz Sektörü Raporu

Türkiye'de Liman İşletmeciliği Sektörü

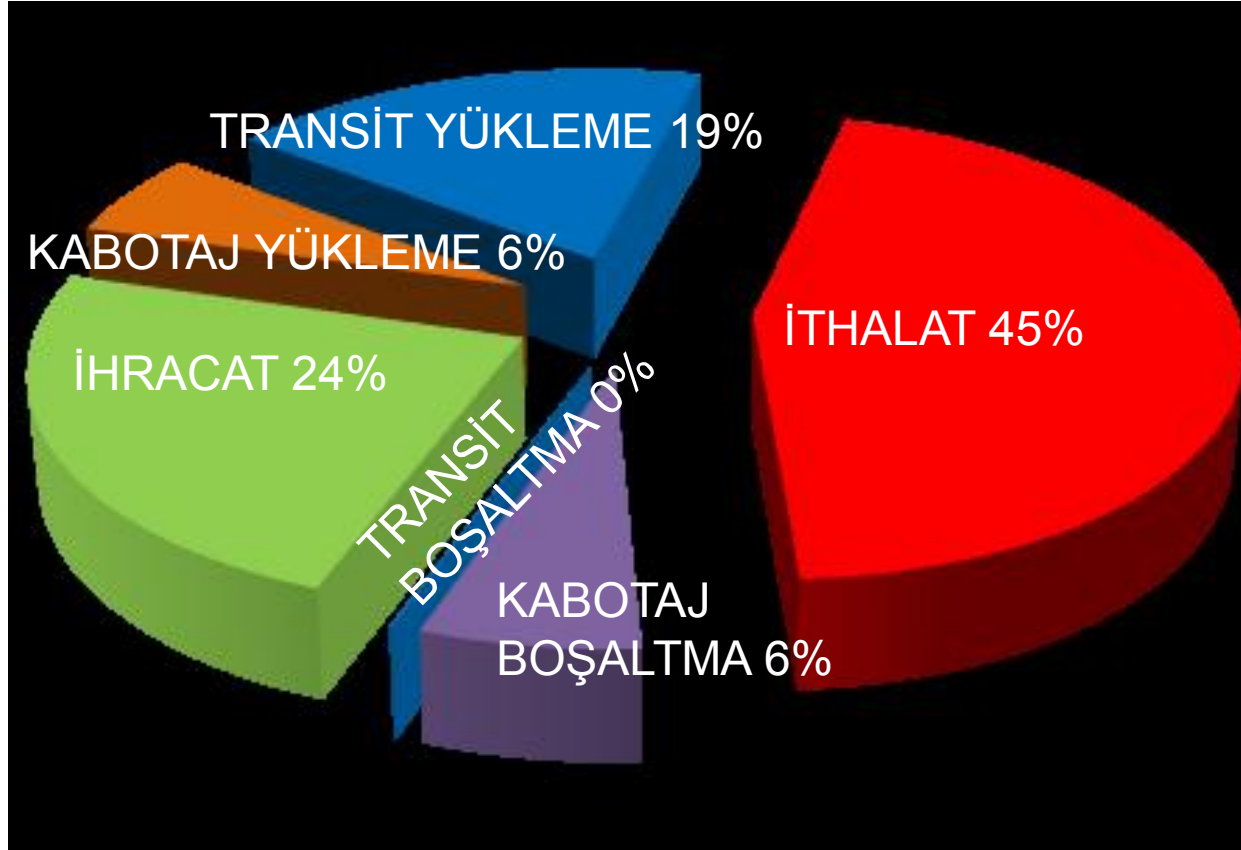
Yıllara Göre Yük Elleçlemeleri (Ton):

Kaynak: 2009 Deniz Sektörü Raporu

Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü

Toplam Elleçlemenin İşleme Göre Dağılımı-2009

Kaynak: 2009 Deniz Sektörü Raporu

Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü

En Fazla Yük Elleçlenen 10 Liman Başkanlığı-2009

Sıra	Liman Başkanlığı	Toplam Elleçleme (Ton)	Toplam Elleçleme İçindeki Oran
1	BOTAŞ	72.016.217	23,30%
2	İZMİT	48.626.845	15,70%
3	ALİAĞA	32.042.446	10,40%
4	AMBARLI	25.795.028	8,30%
5	MERSİN	21.111.802	6,80%
6	İSKENDERUN	18.109.129	5,90%
7	İZMİR	10.468.208	3,40%
8	SİLİVRİ	10.396.016	3,40%
9	KARADENİZ EREĞLİSİ	10.347.611	3,30%
10	GEMLİK	8.772.408	2,80%
	TOPLAM	257.685.709	83,30%

Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü

Türkiye Genelindeki Limanların Yük Elleçlemeleri:

KONTEYNER (TEU)										
	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
TÜRKLİM Üyeleri	2.175.274	65,89%	2.568.631	67,19%	3.389.867	72,00%	3.964.304	75,83%	3.485.434	77,06%
TCDD Limanları	1.125.556	34,10%	1.248.654	32,66%	1.295.954	27,53%	1.241.709	23,75%	1.014.257	22,47%
Diğerleri	310	0,01%	5.442	0,14%	22.339	0,47%	22.141	0,42%	21.057	0,47%
TOPLAM	3.301.140	100,00%	3.822.727	100,00%	4.708.160	100,00%	5.228.154	100,00%	4.520.748	100,00%

Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü

Türkiye Genelindeki Limanların Yük Elleçlemeleri:

GENEL KARGO VE KATI DÖKME YÜK (TON)										
	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
TÜRKLİM Üyeleri	39.765.894	59,92%	45.273.927	59,04%	56.069.134	59,94%	58.432.250	58,63%	58.245.549	58,63%
TCDD Limanları	15.388.436	23,19%	15.346.470	20,01%	17.484.379	18,69%	17.127.813	17,18%	14.961.845	17,18%
Diğerleri (×)	11.215.250	16,90%	16.062.476	20,95%	19.984.892	21,37%	24.110.277	24,19%	2.845.898	24,19%
TOPLAM	66.369.580	100,00%	76.682.873	100,00%	93.538.405	100,00%	99.670.340	100,00%	76.053.292	100,00%

(×)Bilgi alınabilen limanlar dahildir

Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü

Türkiye Genelindeki Limanların Yük Elleçlemeleri:

DÖKME SIVI YÜK (TON)										
	2005	%	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
TÜRKLİM Üyeleri	10.617.815	86,13%	9.953.099	86,95%	11.060.550	76,81%	8.901.733	65,84%	12.435.963	90,25%
TCDD Limanları	1.710.312	13,87%	1.494.249	13,05%	1.332.332	9,25%	1.391.362	10,29%	1.342.609	9,75%
Diğerleri (x)					2.006.295	13,93%	3.226.768	23,87%	-	0,00%
TOPLAM	12.328.127	100,00%	11.447.348	100,00%	14.399.177	100,00%	13.519.863	100,00%	13.778.572	100,00%
(x)Bilgi alınabilen limanlar dahildir										

Türkiye’de Liman İşletmeciliği Sektörü

Türkiye Genelindeki Limanların Yük Elleçlemeleri:

ARAÇ HAREKETLERİ						
TÜRKLİM Üyeleri	İŞ MAK.	OTOBÜS	TIR/ KAMYON	BİNEK	DİĞER	TOPLAM
2006	456	26	179.919	340.880	194.760	716.041
2007	371	380	208.134	643.885	2	852.772
2008	364	411	262.294	671.343	23.999	958.411
2009	783	243	256.879	646.470	36.806	941.181

Limn Hizmetleri

Limnlerde sağlanan başlıca hizmetler aşağıdaki gibidir:

- Pilotaj
- Yedekleme ve römorkör
- Erzak ve akaryakıt ikmalı, sulama
- Çöp toplama, safra yok etme
- Güverte enspektör hizmeti
- Seyir yardımcı araç ve gereçleri
- İletişim, su, elektrik malzemeleri gibi gemi operasyonları için gerekli kıyıda üstlenilen operasyonel hizmetler,
- Acil onarım tesisleri
- Ankoraj, yanařtırma ve baęlama hizmetleri
- Konteynerla manevra yapma, depolama
- Tahmil ve tahliye
- Vinç hizmeti
- Ardiye
- Terminal hizmetleri

Türkiye’de Kruvaziyer Turizmi

- Türkiye stratejik olarak Avrupa, Asya ve Afrika arasında yer almakta olup, çok sayıda arkeolojik alana ve tatil beldesine sahiptir. Antik Yunan, Roma, Eski Hıristiyan, Bizans ve Osmanlı kültürlerinin arasında bir ticaret merkezi olmuştur.
- 2008 CLIA Piyasa Araştırması’na göre, lüks ve yüksek kaliteli kruvaziyer müşterilerinin %31,5’i turistik destinasyon olarak ilk tercihlerinin Karayip ve Doğu Meksika olduğunu belirtirken, aynı müşterilerin yaklaşık %20’si bir sonraki tercihlerinin Akdeniz ve Yunan Adaları veya Türkiye olacağını belirtmişlerdir.
- Günümüzde Akdeniz’de faaliyet gösteren yaklaşık 50 adet kruvaziyer gemisi bulunmaktadır.

Türkiye’de Kruvaziyer Turizmi

- 2000-2008 Yılları Arasında Ülkemize Toplam ve Denizyolu İle Gelen Turist Sayıları ve Artış Yüzdeleri

Yıllar	Denizyoluyla Gelen Yolcu Sayısı	Ülkemize Gelen Toplam Turist Sayısı	%
2000	1.144.185	10.428.153	11
2001	1.137.887	11.619.909	9,8
2002	743.875	13.248.176	5,6
2003	986.261	13.956.405	7,1
2004	1.180.509	17.546.466	6,7
2005	1.320.064	21.124.886	6,2
2006	1.457.194	19.819.833	7,4
2007	1.742.906	23.340.911	7,5
2008	2,408,567	36,030,490	14

Kaynak: TÜİK

TÜRKİYE'DEKİ LİMAN ÖZELLEŞTİRMELERİ

Türkiye’de Liman Özelleştirmeleri

- 1997 tarihinden itibaren TDİ Limanlarında başlatılan özelleştirme kapsamında, özellikle Türkiye’nin konteyner taşımacılığında önemli rolü oynayan ve limanlarından gelir sağlanmasına rağmen, gelirlerin limanların modernizasyonu ve geliştirilmesi için kullanılmaması sonucu artan taşımacılık hızına ve ihtiyaçlarına cevap veremez hale gelen TCDD Limanları özellikle 2004 yılından itibaren özelleştirme kapsamına alınmıştır.

Türkiye’de Liman Özelleştirmeleri

- Limn özelleştirmelerinin başlıca amaçları;
 - Kamu sektörünün payını ve bürokrasiyi azaltmak,
 - Liman hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini artırmak,
 - Liman kolaylıkları ve kaynaklarının azami kapasite kullanımını sağlamak,
 - Ulusal ve bölgesel rekabeti artırmak,
 - Finansal bağımsızlık sağlamak,
 - Limanları modern işletme teknikleri ve uygulamaları ile yönetmek ve
 - Limanların teknolojik gelişmelere ayak uydurmasını sağlamaktır.

Limanalara Özel Sektörün Katılım Yolları

- Liman ekipmanının kiraya verilmesi,
- Liman arazisinin ekipmanlı/ekipmansız kiraya verilmesi,
- Yönetim sözleşmeleri,
- Liman arazisinin üstyapı yatırım koşuluyla özel sektöre kiraya verilmesi,
- Özel sektörün liman yatırımlarının finansmanına doğrudan katılımı ve yap-işlet-devret modeli şeklinde olabilmektedir.

TDİ Liman Özelleştirmeleri

Tekirdağ Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 07.04.1997 tarih ve 97/13 sayılı kararıyla 30 yıllığına Akport Tekirdağ Liman İşletmeleri A.Ş.'ne 14.06.1997 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 25.06.1997 tarihinde devredilmiştir.

Hopa Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 07.04.1997 tarih ve 97/13 sayılı kararıyla 30 yıllığına Park Denizcilik Hopa Liman İşletmeleri A.Ş.'ne 17.06.1997 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 26.06.1997 tarihinde devredilmiştir.

Giresun Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 07.04.1997 tarih ve 97/13 sayılı kararıyla 30 yıllığına Çakıroğlu Giresun Liman İşletmeleri A.Ş.'ne 30.06.1997 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 10.07.1997 tarihinde devredilmiştir.

TDİ Liman Özelleştirmeleri

Ordu Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 07.04.1997 tarih ve 97/13 sayılı kararıyla 30 yıllığına Çakıroğlu Ordu Liman İşletmeleri A.Ş.'ne 30.06.1997 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 11.07.1997 tarihinde devredilmiştir.

Sinop Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 07.04.1997 tarih ve 97/13 sayılı kararıyla 30 yıllığına Çakıroğlu Sinop Liman İşletmeleri A.Ş.'ne 30.06.1997 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 11.07.1997 tarihinde devredilmiştir.

Rize Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 07.04.1997 tarih ve 97/13 sayılı kararıyla 30 yıllığına Riport Rize Liman İşletmesi Yatırım A.Ş.'ne 06.08.1997 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 13.08.1997 tarihinde devredilmiştir.

TDİ Liman Özelleştirmeleri

Antalya Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 15.07.1998 tarih ve 98/44 sayılı kararıyla 30 yıllığına Ortadoğu Antalya Liman İşl. A.Ş.'ne 31.08.1998 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında devredilmiştir.

Alanya Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 18.09.2000 tarih ve 2000/67 sayılı kararıyla 30 yıllığına Alıdaş Alanya Liman İşletmeleri A.Ş.'ne 28.11.2000 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 08.12.2000 tarihinde devredilmiştir.

Marmaris Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 18.09.2000 tarih ve 2000/67 sayılı kararıyla 30 yıllığına Marmaris Liman İşletmeleri A.Ş.'ne 26.01.2001 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 02.02.2001 tarihinde devredilmiştir.

TDİ Liman Özelleştirmeleri

Çeşme Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 28.04.2003 tarih ve 2003/17 sayılı kararıyla 30 yıllığına Ulusoy Çeşme Liman İşletmesi A.Ş.'ne 28.05.2003 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 06.06.2003 tarihinde devredilmiştir.

Kuşadası Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 28.04.2003 tarih ve 2003/17 sayılı kararıyla 30 yıllığına Ege Liman İşletmeleri A.Ş.'ne 02.07.2003 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 07.07.2003 tarihinde devredilmiştir.

Trabzon Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 31.10.2003 tarih ve 2003/76 sayılı kararıyla 30 yıllığına Trabzon Liman İşletmeciliği A.Ş.'ne 20.11.2003 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 21.11.2003 tarihinde devredilmiştir.

Dikili Limanı;

- Özelleştirme Yüksek Kurulunun 31.10.2003 tarih ve 2003/76 sayılı kararıyla 30 yıllığına Dikili Liman ve Turizm işletmeleri A.Ş.'ne 22.11.2003 tarihli İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında 04.12.2003 tarihinde devredilmiştir.

T.C.D.D. Liman Özelleştirmeleri

- Mersin Limanı
- İskenderun Limanı
- Bandırma Limanı
- Samsun Limanı
- Derince Limanı
- İzmir Limanı

Mersin Uluslararası Limanı

- Mersin Uluslararası Limanı; coğrafi konumu, kapasitesi, geniş hinterlandının yanı sıra yurtiçi ve yurtdışına olan çok modlu bağlantı kolaylığının sağladığı avantajlarla, yalnız Türkiye'nin değil aynı zamanda Ortadoğu ve Doğu Akdeniz'inde en önemli limanı konumundadır.
- Limanda her türlü yük çeşidine; konteyner, genel kargo, proje kargo, ro-ro, kuru dökme yük ve sıvı dökme yük hizmeti verilmektedir. 21 tane rıhtımı bulunan limanda, büyüklüğüne göre aynı anda 30'a yakın gemiye yükleme boşaltma hizmeti verebilmektedir.
- Mersin Limanı'nın "İşletme Hakkının Verilmesi" yöntemiyle özelleştirilmesi amacıyla yapılan ihale sonucunda, 755 milyon ABD Doları bedelle ve 36 yıl süreyle 11.05.2007 tarihinde PSA Afken Ortak Girişim Grubuna devredilmiştir.

İskenderun Limanı

- İskenderun Limanı, Akdeniz'in kuzeydoğusunda konuşlanmakta olup, Ortadoğu ülkelerine olan aktarma trafiğine olduğu kadar, Güney ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerine de hizmet vermektedir. Bu bakımdan, aktarma limanı olarak önemli bir role sahiptir. Liman, 1400 m. uzunluğunda bir mendireğe sahip olup, kuzey ve güney rüzgârlarından korunmaktadır. Demiryolu ve karayolu şebekesi ile bağlantılı genel amaçlı bir liman olup, dökme, Ro-Ro ve karışık eşyaya hizmet vermektedir.
- İskenderun Limanı: ÖYK'nin 06.02.2007 tarih ve 2007/09 sayılı Kararı ile ihalesi iptal edilen İskenderun Limanı; Özelleştirme İhalesi Başkanlığı'nca 36 yıl süre ile "işletme hakkının verilmesi" yöntemiyle özelleştirilmek üzere 28.09.2010 tarihinde yeniden ihale edilmiş olup ihale, nihai pazarlık görüşmesinde en yüksek teklifi veren Limak Yatırım Enerji Üretim İşletme Hizmetleri ve İnşaat A.Ş.'de kalmıştır.

Bandırma Limanı

- Bandırma Limanı, Marmara Denizi'nin güney kıyısında konuşlanmaktadır. Marmara Bölgesi'nin dökme yük ithalat ve ihracat kapılarından biridir. Uman modern altyapısına sahip olup, 1000 ve 500 m. uzunluğunda iki mendireği vardır, iki mendirek arası açıklık 225 metredir. Liman demiryolu ve karayolu şebekesi ile bağlantılıdır.
- Bandırma Limanınının İşletme Hakkının 36 yıl süre ile 175 milyon 500 bin ABD Doları bedelle Devrine İlişkin İmtiyaz Sözleşmesi" 18 Mayıs 2010 tarihinde TCDD, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Çelebi Bandırma Uluslararası Limanı İşletmeciliği A.Ş. arasında imzalanarak özelleştirilme tamamlanmıştır.

Samsun Limanı

- Samsun Limanı'nın 36 yıl süre ile "İşletme Hakkının Verilmesi" yöntemiyle yapılan ihale sonucunda, limanın 125.200.000 ABD Doları bedelle Ceynak Lojistik ve Ticaret A.Ş.'ne devredilmesi, ÖYK Kararıyla onaylanmış olup, devir sözleşme Danıştay'a gönderilmiştir. Danıştay 1. Dairesi sözleşmeye yönelik görüşünü 25.12.2009 tarih ve 1623 sayılı yazı ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na bildirilmiştir. 31.03.2010 tarihinde satış devir sözleşmesi imzalanarak özelleştirilme tamamlanmıştır.

Derince Limanı

- Derince Limanı, İzmit Körfezinin kuzeyinde konuşlanan genel amaçlı bir liman olup, Körfezdeki otomotiv (araba, traktör, vb.) sanayi ve karışık eşya yüklerine hizmet vermektedir. Liman demiryolu ve karayolu şebekesi ile bağlantılıdır.
- Derince Limanı'nın özelleştirilmesine ilişkin olarak 21.06.2007 tarihi itibariyle yayımlanan ilanlarla ihaleye çıkılmış, söz konusu ihale süreci 12.09.2007 tarihinde yapılan nihai pazarlık görüşmeleri ile tamamlanmıştır. İhalede en yüksek teklif 195.250.000 ABD Doları bedelle Türkerler Ortak Girişim Grubu tarafından verilmiştir. Derince Limanı'nın özelleştirilmesine ilişkin olarak 22.11.2007 tarih ve 2007/64 sayılı ÖYK Kararı istihsal edilmiş olup, İmtiyaz Sözleşmesi paraflanarak Danıştay'a gönderilmiştir. Ancak İhale Danıştay tarafından 2010 yılında iptal edilmiştir.

İzmir Limanı

- İzmir, Ege Denizi'nin batı kıyısında konuşlanmakta olup, nüfus yoğunluğu bakımından Türkiye'nin üçüncü büyük şehri ve iş merkezidir. Liman geniş tarımsal ve endüstriyel hinterlanda sahiptir. Ege Bölgesi'nin tarım ve endüstri limanı olan İzmir, aynı zamanda ülkenin ihracatında hayati rol oynar. Limanda her türlü yüke hizmet verilmekte olup, liman genişletme çalışmaları sürmektedir. Liman demiryolu ve karayolu şebekesi ile bağlantılıdır.

İzmir Limanı

- İzmir Limanı'nın 49 yıl süreyle "İşletme Hakkının Verilmesi" yöntemiyle özelleştirilmesi amacıyla 03.05.2007 tarihinde yapılan ihale sonucunda, limanın 1.275 milyon ABD Doları bedelle Global-Hutchison-Ege İhracatçı Birlikleri Liman Hizmetleri ve Taşımacılık A.Ş. Ortak Girişim Grubuna devredilmesi, ÖYK'nun 03.07.2007 tarih ve 2007/47 no.lu kararı ile onaylanmıştır. Ancak Danıştay nezdinde uzayan onay süreci ve akabinde 2008 yılında patlak veren global ekonomik krizin etkisiyle İzmir Limanı özelleştirmesi tamamlanamamış ve iptal edilmiştir.
- Limanın "Yolcu Limanı" ve "Yük Limanı" olarak faaliyet gösterecek şekilde yeniden yapılandırılmasına yönelik 25.10.2010 tarih ve 2010/89 sayılı ÖYK Kararı istihsal edilmiş olup çalışmalara devam edilmektedir. İzmir limanı TCDD yönetiminde faaliyetlerine devam edecektir.

➤ Özelleşmesi Tamamlanan Limanlar

Limn Adı	ÖYK Onay Tarihi	Satış Devir Onay Tarihi	Satış Bedeli
Mersin	07.11.2005	11.05.2007	755 Milyon USD
Bandırma	19.09.2008	18.05.2010	175,5 Milyon USD
Samsun	19.09.2008	31.03.2010	125,2 Milyon USD

➤ Onay Aşamasındaki Liman

Limn Adı	İhale Tarihi	Satış/Devir Tutarı
İskenderun	28.09.2010	372 Milyon USD

➤ Özelleştirme İhalesi İptal Edilen Liman

Limn Adı	İhale Tarihi	İhale İptal Tarihi
Derince	21.06.2007	14.06.2010

Yakın Zamanda İhaleye Çıkacak Bazı Limanlar

- İzmir'in 4 limana daha kavuşması için çalışmalar devam etmektedir.
- Ulaştırma Bakanlığı, tamamlandığında dünyanın en büyük 10 limanından biri olacak Çandarlı Limanı için 24.03.2011 tarihinde ihaleye çıkmaktadır. Aynı zamanda Türkiye'nin en büyük limanı olma özelliğini taşıyacak Çandarlı Limanı'nın ihalesi Yap-İşlet-Devret modeliyle yapılacaktır.
- Mart ayı içerisinde ayrıca, Seferihisar Ürkmez, Yenifoça ve Şifne yat limanları için Yap-İşlet-Devret modeliyle ihale açılacaktır.